

maje të së cilës është një formë e vetme e pastër, iniciator i pëlëvizshëm i çdo gjëje që lëviz - Zoti. Logjikën e ka themeluar në mësimin e tri principeve të mendimit të shëndosh; principi i identitetit, i kundërtënes dhe eliminimi i të tretës. Në etikë ka përfaqësuar audajmonizmin racional dhe në te ka themeluar doktrinën mbi virtytin (vlerën) intelektual dhe virtytet e karakterit. Kjo e dyta është përmbajtja rationale e arsyeshmërisë në mes të dy ekstremeve. Emrat e këtyre filozofëve edhe sot e kësaj ditë dëgjoen dhe përmenden. Mendimi shkencor në këtë periudhë greke i ka dhuruar njerëzimit më shumë se cila do periudhë tjetër para kësaj si në lëminë e filozofisë dhe të shkencës, ashtu edhe në teori dhe ligje, të cilat njerëzimi më parë nuk i ka njohur. Kështu njerëzimi u njohua me ligjet e kimisë, me teorinë e elementeve, dhe të numrave, me teorinë atomistike të Demokritit, me teorinë e Hipokratit në mjekësi, me teorinë e Pitagorës në matematikë, me teorinë e Platonit në gjeometri, anatomi, biologji dhe minerologji, duke marrë nga mësuesi i parë, Aristoteli, më shumë se prej cilitdo tjetër. Shkenca greke zotëronte dhe Athina mburrej me Akademinë e Platonit dhe me Likën e Aristotelit. Kultura dhe shkenca greke dominonte edhe në vendet fqinje, të cilët dikur kanë pasur kulturë të zhvilluar, por që s'ka qenë e fortë e të durojë mendimin shkencor të vullshëm grek. Kjo është shkas për shumë historianë që periudhën greke ta marrin si fillim të vërtetë të mendimit shkencor, edhe pse është e qartë se kultura dhe shkenca greke nuk ka mundur papritmas të paraqitet në këtë nivel, duke mos shfrytëzuar kulturat, të cilat kanë paraprirë. Historikisht janë vërtetuar kontaktet dhe lidhjet e shkencëtarëve grek me shkencëtarët egjiptasë në brigjet e Nilit dhe me babilonasit në Mesopotami. Nuk ka dyshim se mendimi shkencor në periudhën greke ka bërë kërcim të madhë dhe i ka dhuruar njerëzimit komoditet shpirtëror dhe kulturë materiale. Kjo periudhë e artë e civilizimit dhe kulturës greke, fatëkeqësisht ndërpritet me vdekjen e Aleksandrit të Maqedonisë, mbret i Maqedonisë dhe djali i Filipit II dhe Olipisë, njëri prej udhëheqësve më të mëdhenj botëror, nxënës i Aristotelit. Me ndihmën e tij ka ardhur deri te paraqitja dhe zgjerimi i kulturës helene në Lindje, e cila ka qenë përzierje e kulturës greke dhe asaj të Lindjes së Afërt. Pasi që Aleksandrin nuk ka pasur kush ta trashëgojë, udhëheqësit e tij (dijadosët) filluan luftën mes vete për pushtet. Në këtë luftë pësuan shumë shkencëtarë, ndërsa shumica kanë qenë të detyruar që ta lëshojnë Greqinë.

Personalitete

ABDULATIF

BAGDADI

Abdulatif BAGDADI është lindur më 557 të vitit islamik. Njifet si personalitet i lartë dhe i sinqertë. Në fushën e shkencës përfitonte botën e ardhëshme. Sjelljen dhe mësimet a para i mori prej babait. Shkollimin e vazhdoi te dijetarët e Bagdadit. Si njëzetetë vjeçar mori rrugëtim për në Mosul, Damask, Kudus dhe Kairo.

Bagdadi zë vend të posaçëm në fushën e mjekësisë. Ishte teroticient dhe praktikant, profesor dhe mjek. Është ndër të parët që u mor me studimet e sëmundjes së sheqerit. Ka shkruar për simptomet dhe ka gjetur ilaçe. Vepra më e njohur në këtë fushë është "Mjekësia midis Kur'anit dhe Sunetit". Në këtë vepër përmbloodhi hadithet, që kishin të bëjnë me mjekësinë. Gjithashtu ka shkruar për barërat, ushqimin dhe mjekimin.

Bagdadi nuk ishte vetëm mjek me përvojë, por edhe njohës i mirë i botanikës. Ka ditur për barërat dhe karakteristikat e tyre mjekësore. Shumë shënime kanë mbetur në veprat e tij. Është marrur edhe me botën shtazore, këtë e vërtetojnë veprat e tij të kësaj lëmie.

Bagdadi ka pasur dëshirë për udhëtime. Në udhëtime është interesuar për rrethanat e jetesës dhe nivelin e popullatës. Vepra më e njohur në këtë fushë është "Dobitë dhe mësimet".

Ky shkencëtar islam la rreth 150 vepra, kurse më të njohurat janë "Komentimi i dyzet haditheve nga këndi i mjekësisë" dhe "Mrekullitë e botës shtazore".

Abdulatif BAGDADI vdiq gjatë udhëtimit për në haxh më 629 të vitit islamik në Bagdad.